

GREENPEACE

Προτάσεις της Greenpeace για την αναγέννηση της αγροτικής παραγωγής στη Θεσσαλία

για την τροφή, τη γεωργία, τη βιοποικιλότητα, το κλίμα, την υγεία
και την ανθεκτικότητα της παραγωγής εν μέσω πολλαπλών κρίσεων

Πρόλογος

Η πρωτόγνωρη καταστροφή στη Θεσσαλία φέρνει την εθνική και τοπική ηγεσία της χώρας μας ενώπιον της μεγάλης ευθύνης για ανακούφιση στους πληγέντες και αναγέννηση της περιοχής.

Το κρίσιμο ζητούμενο σε αυτή την προσπάθεια είναι η κατεύθυνση που θα ακολουθήσει ο σχεδιασμός για την επόμενη μέρα: ο σεβασμός και η επείγουσα στήριξη των πληγέντων, η αποφυγή λανθασμένων πολιτικών που ακολουθήθηκαν στην περιοχή για χρόνια και την άφησαν ανοχύρωτη, η στροφή σε πρακτικές που θα προστατεύουν τους κατοίκους αλλά και την παραγωγή της τροφής μας. Απαιτείται επειγόντως **συστημική αλλαγή στον αγροτικό τομέα**, για να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά την παρούσα κρίση και να θωρακιστούμε από μελλοντικές.

Η κλιματική κρίση είναι εδώ και οφείλεται και αυτή σε **προβληματικές πολιτικές αποφάσεις**. Αυτό που συνέβη στη Θεσσαλία και σε άλλες περιοχές όπως η Εύβοια, η Ρόδος, ο Έβρος, θα συνεχίσει να συμβαίνει, με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση. Άρα η πορεία προς ένα διαφορετικό αύριο είναι μονόδρομος, ώστε να βγούμε από αυτή την κρίση πιο δυνατοί και πιο ανθεκτικοί.

Το ελληνικό γραφείο της Greenpeace καταθέτει τις προτάσεις του για την αναγέννηση της Θεσσαλίας βάζοντας στο επίκεντρο τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και την ευημερία ανθρώπων και περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, δεσμευόμαστε πως θα πιέζουμε την κυβέρνηση για να προχωρήσει στις απαιτούμενες τομές και αλλαγές, ενώ παράλληλα επιδιώκουμε ακόμα περισσότερες συμμαχίες με την τοπική κοινωνία και κάθε ενδιαφερόμενο για την εφαρμογή πραγματικών και βιώσιμων λύσεων.

©Giorgos Moutafis/ Greenpeace

©Giorgos Moutafis/ Greenpeace

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χώρα μας το τελευταίο διάστημα βιώνει ακραία καιρικά φαινόμενα, ως αποτέλεσμα της επιδεινούμενης κλιματικής κρίσης, με σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία, την οικονομία και τον κοινωνικό ιστό.

Οι εκτεταμένες πλημμύρες από τις κακοκαιρίες Daniel και Elias έβαλαν σε κίνδυνο τη ζωή και την υγεία χιλιάδων ανθρώπων στη Θεσσαλία, προκάλεσαν θανάτους, καταστροφές σε εκατοντάδες σπίτια, κτίρια και υποδομές σε πολλές πόλεις και χωριά, και είχαν σοβαρότατες επιπτώσεις στη γεωργική παραγωγή των περιοχών αυτών.

Η έκταση της καταστροφής στις περιοχές που έχουν πληγεί απαιτεί άμεσες ενέργειες (που έχουν ήδη καθυστερήσει) για την καταγραφή και αποτίμηση των ζημιών, και επείγουσα λήψη μέτρων για την αποκατάστασή τους. Τα μέτρα αυτά πρέπει να ενταχθούν σε έναν ευρύτερο σχεδιασμό για την επόμενη μέρα στην περιοχή, ο οποίος πρέπει να εκπονηθεί άμεσα και να στοχεύει στη δημιουργία ενός διαφορετικού παραγωγικού μοντέλου, με έμφαση στην ανθεκτικότητα, τη δικαιοσύνη και τη βιωσιμότητα, και επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Η Θεσσαλία κατέχει μία ξεχωριστή θέση στην αγροτική παραγωγή της χώρας, με τις πεδινές εκτάσεις της που της έδωσαν τον χαρακτηρισμό του σιτοβολώνα της Ελλάδας για πολλές δεκαετίες. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι κύριες καλλιέργειες της Θεσσαλίας περιλαμβάνουν σιτάρι (σκληρό και μαλακό), βαμβάκι (κυρίως ποτιστικό), καλαμπόκι, όσπρια, κτηνοτροφικά φυτά, βιομηχανικά τομάτα, καπνό ενώ υπάρχουν και καλλιέργειες κηπευτικών σε μικρότερο βαθμό.

Το αγροτικό μοντέλο της περιοχής αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εντατικής, βιομηχανικής γεωργίας, βασιζόμενο σε χημικές εισροές, μονοκαλλιέργειες και υψηλή κατανάλωση νερού. Ταυτόχρονα, μεγάλο μέρος της παραγωγής προσανατολίζεται στις εξαγωγές, με αποτέλεσμα ο σιτοβολώνας της Ελλάδας να έχει μετατραπεί σε σιτοβολώνα μεγάλων εταιρειών του εξωτερικού. Τα εδάφη της Θεσσαλίας έπειτα από δεκαετίες εντατικής καλλιέργειας χωρίς εναλλαγές και μαζικής και αλόγιστης χρήσης χημικών, παρουσίαζαν σημάδια εξάντλησης με αποτέλεσμα να χρειάζονται όλο και μεγαλύτερες ποσότητες λιπασμάτων. Ειρωνικά, ο υδροφόρος ορίζοντας, που μετά το πέρασμα των δύο διαδοχικών κακοκαιριών έχει υπερκορεστεί, βρισκόταν πριν από αυτές στα όρια της εξάντλησης.

Ο θεσσαλικός κάμπος είναι πολύτιμος για τη χώρα μας και η κατεύθυνση που θα πάρει ο σχεδιασμός της επόμενης μέρας είναι κομβικής σημασίας τόσο για την τοπική κοινωνία και οικονομία της περιοχής, όσο και για την πρωτογενή παραγωγή της χώρας και τους στόχους που αυτή εξυπηρετεί.

Ο στόχος όμως για την επόμενη μέρα στη Θεσσαλία δεν μπορεί να περιοριστεί στην αποκατάσταση των καλλιεργούμενων εκτάσεων με επανάλψη και διαιώνιση γεωργικών πρακτικών που εφαρμόζονταν ως σήμερα στο προβληματικό και ευάλωτο μοντέλο εντατικής και βιομηχανικής γεωργίας. Αντίθετα, ο στόχος πρέπει να είναι η στροφή προς ένα παραγωγικό μοντέλο που θα παράγει τροφή χωρίς να καταστρέφει την υγεία ανθρώπων και περιβάλλοντος, και να μην καταρρέει σε κάθε εξωτερικό πλήγμα (κλιματική κρίση, τιμές χρηματιστηρίου, υγειονομική κρίση, κοκ).

Η αποκατάσταση και επανακαλλιέργεια των κατεστραμμένων γεωργικών εδαφών πρέπει να προκύψει από μια στιβαρή πολιτική απόφαση που θα αναγεννά τη γεωργική παραγωγή της Θεσσαλίας. Αυτή η αναγέννηση μπορεί να έρθει μόνο μέσα από ένα μοντέλο ανθεκτικό, δίκαιο και βιώσιμο, βασισμένο στις αρχές της αγροοικολογίας και της διατροφικής κυριαρχίας. Η εκπόνηση και η εφαρμογή ενός τέτοιου μοντέλου δεν είναι απλώς ρεαλιστική, είναι μονόδρομος εάν θέλουμε να θωρακιστεί η ελληνική γεωργία και να εξασφαλίζει επαρκή, θρεπτική τροφή, σε προσιτές τιμές για όλους, αξιοπρεπές σταθερό εισόδημα στους παραγωγούς και

διατροφική κυριαρχία στη χώρα, ειδικά σε περιόδους κρίσεων όπως οι σημερινές. Κλειδί για την επιτυχία ενός τέτοιου μοντέλου είναι η ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και η παροχή εκπαίδευσης και κινήτρων για την εφαρμογή του.

Η παρούσα κρίση μας δίνει μία μοναδική ευκαιρία να μετατρέψουμε μία από τις μεγαλύτερες καταστροφές που έχει βιώσει η χώρα μας σε μία ευκαιρία για την οικοδόμηση ενός καλύτερου αύριο, με οφέλη για τον άνθρωπο, την τοπική κοινωνία, το περιβάλλον και το σύνολο της χώρας. Με αφετηρία την πληγείσα Θεσσαλία, χρειάζεται επιτέλους να σχεδιαστεί η ριζική αναδιαμόρφωση του αγροδιατροφικού μοντέλου ολόκληρης της χώρας, με έμφαση στην ανθεκτικότητα (άμεση και μακροπρόθεσμη) και τη βιοποικιλότητα.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, **η Greenpeace καταθέτει προτάσεις για την αναγέννηση της αγροτικής παραγωγής στη Θεσσαλία.** Οι προτάσεις αυτές δεν μπορούν με κανέναν τρόπο να θεωρηθούν εξαντλητικές. Περιγράφουν τέσσερα (4) μέτρα επείγουσας αποκατάστασης και δέκα (10) κρίσιμους άξονες ανασυγκρότησης της γεωργίας στην πληγείσα περιοχή και επιδιώκουν να αποτελέσουν αφετηρία και προτροπή για έναν γόνιμο διάλογο και για την κινητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων για την καλύτερη εφαρμογή τους.

Οι προτάσεις αυτές έχουν ως προτεραιότητα τους ανθρώπους που έχουν πληγεί από τις ακραίες κακοκαιρίες (αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης, της ολιγωρίας στην πρόληψη και της αδιαφορίας για την αναχαίτισή της), και αγωνίζονται να ξαναστήσουν τις ζωές τους σε πιο στέρεη και ανθεκτική βάση. Οι σκέψεις μας σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία είναι μαζί τους. Μέσα από τις δράσεις και τη τεχνογνωσία μας στοχεύουμε να συμβάλλουμε δυναμικά και ουσιαστικά στην αναγέννηση που τόσο χρειάζονται οι άνθρωποι της Θεσσαλίας.

Οι προτάσεις της Greenpeace για την αναγέννηση της αγροτικής παραγωγής στη Θεσσαλία

A. Επείγουσα αποκατάσταση των πληγέντων παραγωγών στη Θεσσαλία, με 4 βασικές κατευθύνσεις:

<p>1</p> <p>Επιτόπιος έλεγχος, καταγραφή και δημοσιοποίηση ευρημάτων</p>	<p>2</p> <p>Αναλύσεις σε έδαφος και νερό, για κάθε παραγωγό</p>
<p>3</p> <p>Καλλιέργεια ψυχανθών και προσθήκη οργανικής ουσίας για αύξηση της γονιμότητας του εδάφους</p>	<p>4</p> <p>Απαγόρευση της μαζικής και αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων, για προστασία του υδροφόρου ορίζοντα και των εναπομεινάντων ωφέλιμων οργανισμών</p>

B. Αναγέννηση της αγροτικής παραγωγής στις πληγείσες περιοχές, με επίκεντρο την ενίσχυση της **ανθεκτικότητας** των αγροτικών συστημάτων και την προστασία της **βιοποικιλότητας** που αποτελεί κλειδί στην προσαρμογή στις κλιματικές συνθήκες, μέσα από 10 άξονες προτεραιότητας:

<p>1</p> <p>Προώθηση αγρο-οικολογικών, φιλο-περιβαλλοντικών γεωργικών πρακτικών</p>	<p>2</p> <p>Κίνητρα και ουσιαστική στήριξη σε παραγωγούς για να εφαρμόσουν αγρο-οικολογικές πρακτικές</p>	<p>3</p> <p>Φυσικές ροές, θέσεις νερού, μείωση σπατάλης νερού</p>	<p>4</p> <p>Δραστική μείωση χημικών για υγιές έδαφος</p>	<p>5</p> <p>Απεξάρτηση από λιπάσματα και προώθηση καλλιεργητικών πρακτικών για την αύξηση της γονιμότητας του εδάφους</p>
<p>6</p> <p>Προτεραιότητα στην παραγωγή τροφής για ανθρώπους</p>	<p>7</p> <p>Ριζική αλλαγή κτηνοτροφικού μοντέλου</p>	<p>8</p> <p>Ενίσχυση μελισσοκομίας</p>	<p>9</p> <p>Συνεργασία, συμμετοχή και διαφάνεια</p>	<p>10</p> <p>Διατροφική κυριαρχία</p>

Γ. Επέκταση του νέου παραγωγικού μοντέλου σε ολόκληρη τη χώρα, στα πλαίσια ολοκληρωμένης **εθνικής αγροδιατροφικής πολιτικής** που στοχεύει στη στροφή της ελληνικής γεωργίας σε μοντέλο βιώσιμο, δίκαιο και ανθεκτικό στα νέα κλιματικά δεδομένα.

A. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΓΕΝΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Η **άμεση καταβολή ουσιαστικών και πραγματικών αποζημιώσεων** στους πληγέντες είναι ένα από τα πρώτα αναγκαία μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν, ώστε να υποστηριχθεί ο βιοπορισμός και η δυνατότητα βαθμιαίας αποκατάστασης για τους κατοίκους της περιοχής. Η ουσιαστική στήριξη παραγωγών και μεταποιητών, που δεν θα περιορίζεται στις αποζημιώσεις, είναι απολύτως απαραίτητη ώστε **να διατηρηθεί ο παραγωγικός ιστός της περιοχής**. Έμφαση πρέπει να δοθεί ώστε να μην εγκαταλείψουν τη γη τους και την παραγωγική διαδικασία οι παραγωγοί της Θεσσαλίας, καθώς σε αυτή την περίπτωση είναι ορατός ο κίνδυνος να αγοραστεί η γη από τράπεζες και funds, με σοβαρές επιπτώσεις στην παραγωγή, την οικονομία της περιοχής και τον κοινωνικό ιστό.

**Τέσσερις βασικές κατευθύνσεις
για επείγουσα αποκατάσταση των πληγέντων:**

1.Επιτόπιος έλεγχος, καταγραφή και δημοσιοποίηση ευρημάτων

Το πρώτο και απολύτως απαραίτητο βήμα μετά από μία καταστροφή είναι ο επιτόπιος **έλεγχος, η αξιολόγηση και καταγραφή των επιπτώσεων και ζημιών**. Πρέπει άμεσα να γίνει λεπτομερής εκτίμηση των ζημιών σε έδαφος, φυτική και ζωική παραγωγή (ετήσιες και δενδρώδεις καλλιέργειες, εδάφη, εξοπλισμός, μηχανήματα, ζωοτροφή, αποθήκες, κοκ) και μεταποίηση.

Από αυτή την αξιολόγηση και καταγραφή θα προκύψουν τα απαραίτητα στοιχεία για την **κατανόηση της κατάστασης** στη συγκεκριμένη Περιφέρεια ώστε να προσδιοριστούν οι **αναγκαίες άμεσες ενέργειες** και να εφαρμοστούν με χαρακτήρα επείγοντος. Τα στοιχεία αυτά στη συνέχεια θα αποτελέσουν μία από τις βάσεις για τον **στρατηγικό σχεδιασμό** ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του προβλήματος.

Τα στοιχεία της καταγραφής των ζημιών πρέπει να **δημοσιευτούν έγκαιρα**, καταρχήν για την ενημέρωση των ίδιων των κατοίκων των περιοχών, τους οποίους και αφορούν άμεσα. Ταυτόχρονα, τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο επιστημονικό και ερευνητικό φορέα που μπορεί να συμβάλει με την τεχνογνωσία του στην αποκατάσταση της περιοχής και την οικοδόμηση της επόμενης μέρας.

2. Αναλύσεις σε έδαφος και νερό, για κάθε παραγωγό

Άμεση διεξαγωγή **χημικών και μικροβιολογικών εργαστηριακών αναλύσεων** σε έδαφος και αρδευτικό νερό ώστε να εντοπιστούν και να αναδειχθούν προβλήματα από ιζήματα, παθογόνους μικροοργανισμούς και υπολείμματα φυτοφαρμάκων, καθώς η καταστροφή συνέβη σε μια περιοχή όπου εδώ και δεκαετίες γίνεται υπερβολική και αλόγιστη χρήση χημικών. Σε περιπτώσεις που τα ευρήματα των αναλύσεων εντοπίσουν ρύπανση οποιασδήποτε πηγής, θα πρέπει να δρομολογηθούν άμεσα όλες οι απαραίτητες δράσεις για την απορρύπανση της εν λόγω περιοχής.

Η κάθε περίπτωση χωραφιού είναι ιδιαίτερη, οπότε κρίσιμο μέτρο για την αποτύπωση της πραγματικής κατάστασης είναι να γίνουν εξειδικευμένες εργαστηριακές αναλύσεις **για κάθε παραγωγό** και όχι ενδεικτικές ανά περιοχή.

Το αρδευτικό νερό δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί πριν γίνουν χημικές και μικροβιολογικές αναλύσεις.

Οι εργαστηριακές αναλύσεις θα πρέπει να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε βάθος χρόνου. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να δημοσιοποιούνται ώστε να έχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι πρόσβαση στην πληροφορία, καθώς αυτή αφορά δύο κρίσιμα ζητήματα επιβίωσης: τη **διατροφή του πληθυσμού και τη δημόσια υγεία**.

3. Καλλιέργεια ψυχανθών και προσθήκη οργανικής ουσίας, για αύξηση γονιμότητας εδάφους

Όπου δημιουργήθηκε πρόβλημα γονιμότητας χρειάζεται να γίνει σπορά με **ψυχανθή** για αύξηση της γονιμότητας του εδάφους (ιδιαίτερα εάν τα ψυχανθή χρησιμοποιηθούν ως κλωρή λίπανση) και προστασία του από περαιτέρω διαβρώσεις. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τις **δενδρώδεις καλλιέργειες**: σπορά ψυχανθών σε όλα τα χωράφια που μπορούν να καλλιεργηθούν. Για τις **ετήσιες καλλιέργειες**: σε όσα χωράφια υπάρχει πρόβλημα γονιμότητας, αντί σιτηρών και άλλων καλλιεργειών, θα πρέπει άμεσα να γίνει σπορά με ψυχανθή.

Επιπλέον, τα ψυχανθή (κτηνοτροφικά κουκιά, μπιζέλια, ρεβίθια και λούπινα) μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως **ζωοτροφή στην κτηνοτροφία** της περιοχής αντικαθιστώντας επάξια τη σόγια (που είναι εισαγόμενη και στο μεγαλύτερο μέρος της μεταλλαγμένη).

Αξιοποίηση των φυτικών υπολειμμάτων της περιοχής (βαμβακιού, βιομηχανικής τομάτας, οινοποιήσιμων σταφυλιών, κ.λ.π.) για την παραγωγή εδαφοβελτιωτικών και χρησιμοποίησή τους στα αγροκτήματα της περιοχής για την αύξηση της γονιμότητας του εδάφους.

4. Απαγόρευση της μαζικής και αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων για προστασία του υδροφόρου ορίζοντα και εναπομείναντων ωφέλιμων οργανισμών

Με δεδομένο τον επιφανειακό πλέον υδροφόρο ορίζοντα αλλά και την αύξηση της έκτασης των επιφανειακών υδάτινων πόρων, μια μαζική και αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων θα επιβάρυνε ανεπανόρθωτα τα νερά της Θεσσαλίας.

Οι κατάλληλες καλλιεργητικές πρακτικές, όπως ο αερισμός των εδαφών με την χρήση υπεδαφοκαλλιεργητών, η καλλιέργεια φυτών με απολυμαντική δράση (π.χ. λευκό σινάπι), η απολύμανση των εδαφών με ατμό ή θερμότητα, θα μπορούσαν κάλλιστα να λύσουν αρκετά προβλήματα χωρίς τη χρήση χημικών.

Είναι εξαιρετικά κρίσιμο για τη διατήρηση κάθε ωφέλιμου οργανισμού που έχει απομείνει αυτή τη στιγμή στην περιοχή, να μην σκοτωθεί από μία μαζική και αλόγιστη χρήση χημικών φυτοφαρμάκων (ως πιθανό μέτρο αντιμετώπισης φυτοπροστατευτικών προβλημάτων).

Όσον αφορά τις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές, θα πρέπει να εφαρμοστεί **πλήρης απαγόρευση της χρήσης αγροχημικών** ώστε να μειωθούν στο ελάχιστο οι πιθανότητες επιβάρυνσης των υδάτινων όγκων.

Β. ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΙΣ ΠΛΗΓΕΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΟΦΗΣ ΠΟΥ ΑΝΤΕΧΕΙ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΕΜΦΑΣΗ ΣΕ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Γνωρίζουμε ότι τα ακραία καιρικά φαινόμενα, αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης, θα είναι **όλο και πιο συχνά, όλο και πιο έντονα**.

Γνωρίζουμε επίσης ότι το μοντέλο εντατικής και βιομηχανικής γεωργίας που εφαρμοζόταν ως σήμερα στο μεγαλύτερο μέρος του θεσσαλικού κάμπου είναι υψηλού ρίσκου. Επιπλέον, όπως αποκαλύφθηκε με τον πιο άγριο και βίαιο τρόπο πρόσφατα, είναι **εντελώς ευάλωτο στα νέα κλιματικά δεδομένα**.

Από σήμερα, η ελληνική κυβέρνηση - με τη συνδρομή ειδικών επιστημόνων, των παραγωγών και της τοπικής κοινωνίας - πρέπει να ξεκινήσει τον σχεδιασμό ενός νέου βιώσιμου και αναγεννητικού παραγωγικού μοντέλου για την πληγείσα Θεσσαλία. Το νέο αυτό παραγωγικό μοντέλο θα πρέπει να βασίζεται σε μια γεωργία χωρίς εξαρτήσεις από ορυκτά καύσιμα, ακριβές και ρυπογόνες χημικές εισροές, κατασπατάληση νερού, υψηλή κατανάλωση ενέργειας, επιδοτήσεις, εισαγωγές, μονοκαλλιέργειες. Ένα τέτοιο μοντέλο δεν επιτρέπει τη συγκέντρωση ελέγχου στα χέρια ελάχιστων αγροκολλοσσών και μονοπωλίων, ενώ ταυτόχρονα αναχαιτίζει την κατάρρευση του κλίματος και της βιοποικιλότητας.

Το νέο παραγωγικό μοντέλο πρέπει να βασίζεται σε βιώσιμες, δίκαιες και ανθεκτικές μεθόδους που μπορούν να παράγουν υγιεινή τροφή, πλούσια σε θρεπτικά συστατικά, και να αποκαταστήσουν την υγεία του εδάφους και των φυτών αναζωογονώντας τα οικοσυστήματα και ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους.

Το νέο παραγωγικό μοντέλο για τη Θεσσαλία πρέπει να έχει δύο επείγουσες και απολύτως επίκαιρες προτεραιότητες:

1. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας

Ανθεκτικότητα σημαίνει αύξηση της ικανότητας του αγροδιατροφικού μας συστήματος να αντέχει στις δραστικές αλλαγές που προκαλούνται από τις εξωτερικές συνθήκες και να ανακάμει τις δυνάμεις του τάχιστα. Είναι το αντίθετο από την ευαλωτότητα. Η ανθεκτικότητα των αγροτικών συστημάτων μπορεί να επιτευχθεί εφαρμόζοντας πρακτικές που φροντίζουν το έδαφος και που εξασφαλίζουν βιολογική ποικιλότητα στο επίπεδο των ειδών εντός του αγροτικού οικοσυστήματος.

2. Προστασία βιοποικιλότητας

Η **βιοποικιλότητα** είναι κλειδί για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ένα οικοσύστημα, όπως η φυτοπροστασία, η επικονίαση, η ανακύκλιση των θρεπτικών ουσιών, και η προσαρμογή στις κλιματικές συνθήκες. Κανένα σύστημα δεν μπορεί να είναι λειτουργικό και υγιές χωρίς βιοποικιλότητα.

Πρακτικά, ανθεκτικότητα των αγροτικών συστημάτων μπορεί να επιτευχθεί:

(α) Εφαρμόζοντας **πρακτικές που αυξάνουν την ικανότητα του εδάφους** να διηθεί το νερό, να το συγκρατεί, και να κάνει τα θρεπτικά στοιχεία πιο αφομοιώσιμα από τα φυτά.

(β) **Εξασφαλίζοντας βιοποικιλότητα** στο επίπεδο των ειδών εντός του αγροτικού οικοσυστήματος. Αυτό περιλαμβάνει τη βιοποικιλότητα στους μικροοργανισμούς του εδάφους, στους πληθυσμούς των εντόμων, της αυτοφυούς βλάστησης και των καλλιεργούμενων φυτών.

(γ) Εξασφαλίζοντας **ποικιλία διατροφικών πηγών** για την εξασφάλιση ποικιλίας στη διατροφή, το οποίο με τη σειρά του διασφαλίζει τη διατροφική ασφάλεια. Στις αγροτικές περιοχές: αγροτικό τοπίο με ποικιλία καλλιεργούμενων ειδών και ζώων. Στις αστικές περιοχές: αστική χωροταξία που ενθαρρύνει την αστική γεωργία, για να υπάρχει μεγαλύτερη οικιακή αυτάρκεια και καλύτερη διατροφή των πληθυσμών.

(δ) Δημιουργώντας κοινωνικά και οικονομικά συστήματα που υποστηρίζουν την **επιβίωση και ευημερία των αγροτικών κοινοτήτων**, όπως προώθηση τοπικών αγορών καλλιεργητών, προγράμματα υποστηριζόμενης γεωργίας, επανασύνδεση παραγωγών-καταναλωτών, δημόσιες συμβάσεις με αγροκτήματα που παράγουν τροφή προστατεύοντας το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, κοκ.

"Τα υγιή οικοσυστήματα είναι απαραίτητα προϋπόθεση για την ανθεκτικότητα της κοινωνίας μας"

10

άξονες προτεραιότητας
για την αναγέννηση
του παραγωγικού
μοντέλου στη Θεσσαλία

1

Πρώθηση αγροοικολογικών, φιλοπεριβαλλοντικών γεωργικών πρακτικών

Οι πληγέντες παραγωγοί της Θεσσαλίας, και ιδιαίτερα οι νέοι αγρότες και οι παραγωγοί μικρής κλίμακας, χρειάζονται ουσιαστική στήριξη για να παραμείνουν **ενεργοί στην παραγωγή** και να εφαρμόσουν από σήμερα κίóλας **μεθόδους και πρακτικές**.

Με στόχο την απομάκρυνση από το μοντέλο της εντατικής βιομηχανικής γεωργίας, πρέπει να παύσουν οι χρηματοδοτήσεις στις βιομηχανικές γεωργικές μεθόδους **και να δοθεί προτεραιότητα στη στήριξη αγρο-οικολογικών**, μεθόδων και πρακτικών που ζωντανεύουν το έδαφος, αυξάνουν την ανθεκτικότητα της διαδικασίας παραγωγής τροφής, αποκαθιστούν τη βιολογική ισορροπία και μειώνουν τις περαιτέρω επιπτώσεις του κλάδου στο κλίμα.

Ενδεικτικά, αναφέρονται: φυτοκάλυψη, φυτοφράκτες, ποσοστό ακαλλιέργητης περιφερειακής ζώνης, αμειψισπορά, κλωρή λίπανση, ψευτοσπορά, μηχανική καλλιέργεια, διατήρηση υγείας των φυτών με προληπτικά μέτρα (όπως η επιλογή κατάλληλων ειδών και ποικιλιών ανθεκτικών στα παράσιτα και τις ασθένειες), προστασία των φυσικών εχθρών των παρασίτων, χρήση βιολογικών και βιοδυναμικών παρασκευασμάτων, εναλλαγή καλλιεργειών, ποικιλία καλλιεργειών, ντόπιες ποικιλίες, ντόπιες φυλές ζώων, εκτατική κτηνοτροφία, ελληνικά κτηνοτροφικά φυτά για ζωοτροφή, κοκ

Όλα τα παραπάνω, σε μεγάλο βαθμό, **εφαρμόζονται ήδη με επιτυχία σε αγροκτήματα της χώρας αλλά δεν έχουν επαρκή στήριξη**, ενώ θα έπρεπε να είναι πρότυπα ζωντανού λειτουργικού μοντέλου παραγωγής τροφής και προτεραιότητα της δημόσιας στήριξης.

2

Κίνητρα και ουσιαστική στήριξη σε παραγωγούς για να εφαρμόσουν αγροοικολογικές πρακτικές

Παροχή ουσιαστικής στήριξης στους παραγωγούς για να εφαρμόσουν αγροοικολογικές, φιλοπεριβαλλοντικές μεθόδους και τεχνικές με βάση τρεις άξονες κινήτρων:

- Επαρκής και σταθερή **χρηματοδότηση**
- Διαρκής επικαιροποιημένη **εκπαίδευση**
- Εξασφάλιση πρόσβασης στην **αγορά**

Χρηματοδότηση με κριτήριο τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη που προσφέρουν τα αγροκτήματα. **Στροφή της δημόσιας στήριξης** (κονδύλια, αλλά και νομοθεσία, εργαλεία, κατάρτιση, κλπ) από τυφλά στρέμματα και τυφλές αποδόσεις (όπως γίνεται έως σήμερα) σε στήριξη με βάση το είδος παραγωγής και τις μεθόδους παραγωγής τροφής και συντήρησης της γης. Συστήματα χρηματοδότησης για **επιβράβευση παραγωγών** που ήδη εφαρμόζαν αγροοικολογικές προσεγγίσεις στην παραγωγή τους. **Έμφαση στήριξης σε νέους αγρότες και παραγωγούς μικρής κλίμακας** ώστε η παραγωγική διαδικασία να γίνεται με όρους δικαιοσύνης.

Συστηματική και επικαιροποιημένη παροχή γνώσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων σε παραγωγούς, γεωπόνους και ζωοτέχνες που παρέχουν κρίσιμες συμβουλευτικές υπηρεσίες στους παραγωγούς. Συστηματική ενημέρωση για σκευάσματα, ποικιλίες, νομοθεσία, κανονισμούς, κατάρτιση σε καλλιεργητικές πρακτικές, διατροφή ζώων, γνώσεις μεταποίησης, πρακτικές ασφάλειας τροφίμων, σποροπαραγωγής, θρέψης και φυτοπροστασίας καλλιεργειών, χρηματοδοτικά εργαλεία, ευκαιρίες επιχειρηματικότητας, ειδικές καλλιεργητικές τεχνικές, ιδιοπαραγωγή ζωοτροφής, κοκ. Ενημέρωση παραγωγών

με επιδεικτικά αγροκτήματα τουλάχιστον σε επίπεδο Νομού. Συνεργασίες με πανεπιστημιακά και τεχνολογικά ιδρύματα, εκπαιδευτικούς φορείς και οργανισμούς για την έρευνα και την ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης στον αγροδιατροφικό τομέα και προτεραιοποίηση δημόσιας χρηματοδότησης για έρευνα προς αυτή την κατεύθυνση.

Προτεραιότητα στην απορρόφηση προϊόντων που έχουν παραχθεί με αγροοικολογικές μεθόδους στην περιοχή όπου παράγονται (τοπική παραγωγή και τοπική βιώσιμη ανάπτυξη) είτε μέσω δημοσίων συμβάσεων είτε ενθαρρύνοντας τις τοπικές επιχειρήσεις, όπως εστιατόρια, να προμηθεύονται κατά προτεραιότητα από τοπικούς παραγωγούς (εντοπιότητα). Εξασφάλιση διοχέτευσής τους σε άλλες περιοχές μέσω **σημείων διανομής και δικτύων** στα οποία να συμμετέχουν οι ίδιοι οι παραγωγοί, με έμφαση στους μικρότερους παραγωγούς της χώρας που συχνά δεν έχουν πρόσβαση στην αγορά. Δημιουργία **αγορών παραγωγών** σε κάθε Δήμο προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση όλων των καταναλωτών σε καθαρή τροφή.

Επίσης χρειάζεται επειγόντως να μπει φρένο στην εκτίναξη των τιμών των τροφίμων και στα κόστη παραγωγής μέσω της δημιουργίας μηχανισμών που αποτρέπουν την αισχροκέρδεια εις βάρος παραγωγών και καταναλωτών.

3

Φυσικές ροές και θέσεις νερού

Επαναπροσδιορισμός και **επαναχάραξη των φυσικών ροών και θέσεων τού νερού** (ρέματα, χείμαρροι, ποταμοί, μέγεθος επιφανειακών υδάτινων όγκων, κ.λ.π.).

Επείγουσα **κατασκευή μικρών φραγμάτων** (αντί φαραωνικών, κοστοβόρων και ενεργοβόρων έργων) στις ροές ποταμών, χειμάρρων και ρεμάτων ώστε να αυξηθεί η δυνατότητα συγκράτησης των νερών για την άρδευση των καλλιεργειών και παράλληλα να μειωθούν οι κίνδυνοι από την ανεξέλεγκτη ροή τους.

Οι τεράστιες παρεμβάσεις κακοποίησης των υδάτινων συστημάτων, όπως το **αναχρονιστικό και καταστροφικό έργο εκτροπής του Αχελώου**, [δεν είναι λύση](#) γιατί αυτές ακριβώς οι παρεμβάσεις βρίσκονται πίσω από μεγάλο μέρος των καταστροφών που προκαλούν τα ολοένα εντεινόμενα ακραία φαινόμενα.

Δεσμευτικοί στόχοι για **δραστική μείωση κατάχρησης και σπατάλης γλυκού νερού** και μέτρα που εξορθολογίζουν τις **υδροβόρες καλλιέργειες**, όπως το βαμβάκι, που είχαν οδηγήσει τους υδάτινους πόρους της Θεσσαλίας σε εξάντληση. Σχεδιασμός συνολικής ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων της περιοχής.

4

Δραστική μείωση χημικών για υγιές έδαφος

Δεσμευτικοί στόχοι και εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων για την εφεξής **μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων έως 50%** στον ήδη επιβαρυσμένο θεσσαλικό κάμπο.

Η μείωση εξάλλου προβλέπεται από τον ευρωπαϊκό Κανονισμό [«Sustainable Use of Pesticides Directive» \(SUR\)](#) για μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, αλλά και από την ευρωπαϊκή στρατηγική για την [ενίσχυση της ανθεκτικότητας](#) «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» η οποία [προβλέπει](#), μεταξύ άλλων: μείωση 20% χρήσης λιπασμάτων και 50% φυτοφαρμάκων έως το 2030.)

Απαγόρευση ζιζανιοκτόνων [που περιέχουν glyphosate](#) (το οποίο υπενθυμίζεται ότι έχει χαρακτηριστεί ως [“πιθανώς καρκινογόνο”](#) για τους ανθρώπους από τον Διεθνή Οργανισμό Έρευνας για τον Καρκίνο του ΠΟΥ, σε έκθεσή του, που αξιολογούσε την ικανότητα καρκινογένεσης πέντε οργανοφωσφορικών φυτοφαρμάκων).

Αυστηροί και συστηματικοί έλεγχοι για πιθανή εισαγωγή και χρήση στην Ελλάδα χημικών **που είναι απαγορευμένα για χρήση σε εδάφη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

Κίνητρα και υποστήριξη για να σχεδιαστούν χωράφια με **ποικιλία** καλλιεργούμενων φυτών αντί για μονοκαλλιέργειες και να χρησιμοποιούν **τεχνολογίες χαμηλών εισροών** αντί για πανάκριβα εισαγόμενα και ρυπογόνα χημικά (ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα) που ελέγχονται από μια [χούφτα πολυεθνικών](#) και ρυπαίνουν το έδαφος, το νερό και τον αέρα, θέτουν σε κίνδυνο την [υγεία των ίδιων των αγροτών](#) που τα χρησιμοποιούν, ενώ ταυτόχρονα σκοτώνουν τη βιοποικιλότητα φυτών, εντόμων και μικροοργανισμών του εδάφους.

©Giorgos Moutafis/ Greenpeace

Δραστική μείωση της χρήσης χημικών και ουσιαστική στήριξη για τον σχεδιασμό αγρο-οικοσυστημάτων που έχουν μειωμένο ρίσκο βλάβης από έντομα και παθογόνα (π.χ. **φυτεύοντας ντόπιες ανθεκτικές ποικιλίες**) και είναι λιγότερο ευάλωτα στις επιδρομές τους (π.χ. με βιοποικιλότητα που ενισχύει την παρουσία φυσικών εχθρών). Με αυτόν τον τρόπο **ενισχύεται το «ανοσοποιητικό σύστημα»** του αγρο-οικοσυστήματος, διατηρούνται υγιή τα εδάφη και τα φυτά, ενώ επιτυγχάνεται ισχυρότερη φυτοπροστασία από όση μπορεί να επιτευχθεί σε αγροκτήματα που χρησιμοποιούν χημικά φυτοφάρμακα.

Στον πυρήνα όλου αυτού βρίσκεται **η προστασία της βιοποικιλότητας η οποία ενισχύει την ανθεκτικότητα και** επιτρέπει στα τοπικά οικοσυστήματα να απορροφούν τα σοκ και να προσαρμόζονται στις αλλαγές.

5

Απεξάρτηση από λιπάσματα και προώθηση καλλιεργητικών πρακτικών για την αύξηση της γονιμότητας του εδάφους

Ανθεκτικότητα υπάρχει όπου υπάρχει ζωντανό **έδαφος καλά φροντισμένο** και πλούσιο σε οργανική ουσία που καταφέρνει να διατηρεί περισσότερο νερό κατά τη διάρκεια ξηρασίας και έχει λιγότερες πιθανότητες διάβρωσης σε περίπτωση πλημμύρας. Αυξάνοντας την οργανική ύλη του εδάφους όπου χρειάζεται, αυξάνουμε την ικανότητα του εδάφους **να συγκρατεί νερό**.

Απαιτούνται μέτρα που προωθούν την **πρακτική της αμειψισποράς** - εναλλαγή καλλιεργειών και όχι μονοκαλλιέργεια - έμφαση στα ψυχανθή, τόσο για ανθρώπινη κατανάλωση (όσπρια που τόσο ελλειμματικοί είμαστε) όσο και για τη διατροφή των ζώων (μειώνοντας έτσι και την εξάρτησή μας από τη μεταλλαγμένη σόγια).

Για τις **πολυετείς καλλιέργειες** (δέντρα και αμπέλι) η πρακτική της χλωρής λίπανσης (με ψυχανθή και άλλα φυτά) μπορεί να καλύψει τις ανάγκες σε άζωτο, να αυξήσει την οργανική ουσία, να περιορίσει την ερημοποίηση των εδαφών, να αυξήσει τη δυνατότητα συγκράτησης του νερού από τα εδάφη και να περιορίσει την αυτοφυή βλάστηση χωρίς την ανάγκη χρήσης ζιζανιοκτόνων.

Χρήση, μετά από κομποστοποίηση, **φυτικών και ζωικών υπολειμμάτων**. Σήμερα μεγάλο μέρος αυτών των υλικών αντιμετωπίζονται σαν απορρίμματα και χρησιμοποιούνται ελάχιστα για τη θρέψη των φυτών και τη βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους.

Η προώθηση μεθόδων χλωρής λίπανσης και η απεξάρτηση από τη χρήση εισαγόμενων, πανάκριβων και ρυπογόνων ζιζανιοκτόνων και λιπασμάτων (τα οποία μάλιστα απαιτούν ορυκτό αέριο για την παραγωγή τους, και [ελέγχονται](#) από μια χούφτα πολυεθνικών ή απολυταρχικών κυβερνήσεων) προβλέπεται και στην [ευρωπαϊκή στρατηγική](#) «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο».

Αυτή η Στρατηγική έχει [ήδη χαιρετισθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#), που τόνισε πόσο σημαντικό είναι να γίνει η διατροφή μας πιο βιώσιμη και υγιεινή προκειμένου να **επιτύχουμε τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**.

6

Προτεραιότητα στην παραγωγή τροφής για ανθρώπους

Απαγόρευση της **χρήσης καλλιεργειών για κάθε μορφή βιοενέργειας** και απαγόρευση **αλλαγής χρήσης γης** σε γεωργικές εκτάσεις που είναι παραγωγικές.

Η δημόσια χρηματοδότηση και στήριξη πρέπει να ενθαρρύνει τους παραγωγούς να καλλιεργούν εδάφη για **παραγωγή τροφής για ανθρώπους** και όχι για καύσιμα. Αυτός εξάλλου είναι ο πρωταρχικός σκοπός της γεωργίας: να παρέχει επαρκή, θρεπτική τροφή σε προσιτές τιμές για όλους τους ανθρώπους.

Πρώθηση καλλιεργειών που βασίζονται σε **ντόπιες ποικιλίες**. Έχουν ποιοτικότερα χαρακτηριστικά, αυξημένη τοπική προσαρμοστική ικανότητα και λιγότερες απαιτήσεις σε εισροές. Αξιοποιούν την παραδοσιακή γνώση, διασφαλίζουν τη συμμετοχή της τοπικής κοινότητας και την προμήθεια των παραγωγών με σπόρους (ιδιοπαραγωγή), και ενισχύουν τη γενετική βιοποικιλότητα καθώς αποτελούν μέρος του γενετικού πλούτου της χώρας.

Επίσης, πρέπει να προστατευτεί η περιοχή από **ψεύτικες και επικίνδυνες λύσεις** όπως η καλλιέργεια μεταλλαγμένων. Αυτό θα διασφαλιστεί μόνο με τη διαρκή ανανέωση της **απαγόρευσης καλλιέργειας, εμπορίας και διακίνησης μεταλλαγμένων σπόρων (παλιός ή νέας τεχνολογίας)** στα εδάφη της επικράτειας της χώρας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα μεταλλαγμένα που παράγονται με νέες τεχνικές **υποβάλλονται στις ισχύουσες**

διατάξεις για τα μεταλλαγμένα, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Τέλος, είναι επείγον να ενισχυθεί η **παραγωγή τοπικών προϊόντων και η ευρεία προώθησή τους στην αγορά**, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση της εγχώριας κατανάλωσης από εισαγωγές προϊόντων που εξαρτώνται από διάφορες συγκυρίες (χρηματιστήριο, διαθέσιμες χωρών εξαγωγής, κλπ) και έχουν παραχθεί χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά.

Απαιτούνται μέτρα που προωθούν **απορρόφηση των τοπικών προϊόντων κατά προτεραιότητα στην περιοχή όπου παράγονται** αλλά και σε άλλες περιοχές μέσω περιφερειακών και κεντρικών σημείων διανομής και δικτύων, στα οποία συμμετέχουν οι ίδιοι οι παραγωγοί. Απορρόφηση μέσω δημόσιων συμβάσεων, με τροφοδοσία των φορέων ευθύνης της κάθε περιφέρειας (παιδικοί σταθμοί, γηροκομεία και άλλα) με τοπικά προϊόντα παραγόμενα με αγροοικολογικές μεθόδους που συμβάλλουν στην τοπική βιώσιμη ανάπτυξη. **Ενθάρρυνση καταναλωτών και τοπικών επιχειρήσεων** (πχ εστιατόρια, ξενοδοχεία, και άλλα) να προμηθεύονται τοπικά προϊόντα και να εξασφαλίζουν τις προμήθειές τους κατά προτεραιότητα από τοπικούς παραγωγούς.

7

Ριζική αλλαγή κτηνοτροφικού μοντέλου

Απομάκρυνση από το μοντέλο της εντατικής και βιομηχανικής κτηνοτροφίας, παύση χρηματοδοτήσεων στις βιομηχανικές κτηνοτροφικές φάρμες και προώθηση **εκτατικής κτηνοτροφίας** όπου τα ζώα τρέφονται στα λιβάδια, στα βοσκοτόπια και από τα υπολείμματα άλλων τροφών, ελαχιστοποιώντας έτσι τη χρήση αρόσιμης γης και τον ανταγωνισμό με τη γη για καλλιέργεια ανθρώπινης τροφής.

Προώθηση και ενίσχυση **καλλιέργειας ελληνικών πρωτεϊνούχων κτηνοτροφικών φυτών** (ρεβίθι, κουκί, μπιζέλι, λούπινο, κλπ) για χρήση στις ζωοτροφές, που μπορούν να αντικαταστήσουν την εισαγόμενη μεταλλαγμένη σόγια ενώ ταυτόχρονα εμπλουτίζουν μέσω του ριζικού τους συστήματος το έδαφος με άζωτο, λειτουργώντας ως φυσικό λίπασμα τόσο για την ίδια την καλλιέργειά τους όσο και για τις μετέπειτα σπορές ή φυτεύσεις.

Διακοπή της χρήσης **αντιβιοτικών και αντιμικροβιακών** για προφυλακτικούς και αυξητικούς σκοπούς, και περιορισμός της χρήσης αντιμικροβιακών ουσιών στην ιατρική περίθαλψη των ζώων. Έλεγχοι για πιθανή παράνομη χρήση ορμονών ανάπτυξης.

Επιλογή **ντόπιων φυλών με γνώμονα την ικανότητα προσαρμογής** των ζώων στις τοπικές συνθήκες, τη ζωτικότητα τους και την αντοχή τους σε ασθένειες ή προβλήματα υγείας.

Διασφάλιση **υψηλότερων προτύπων ευζωίας των ζώων**, όπως δραστική μείωση εργοστασιακών μονάδων (κλειστές εγκαταστάσεις και χωρικός περιορισμός των ζώων) και σταυλισμού σε ατομικά κλουβιά, ελεύθερη βοσκή, πρόληψη της βάναισης μεταχείρισης των ζώων, εκπαίδευση για την

ευζωία των ζώων σε κτηνοτρόφους και εργαζόμενους σε κτηνοτροφικές μονάδες. Εφαρμογή κτηνοτροφικών πρακτικών που ενισχύουν το ανοσοποιητικό σύστημα και τους φυσικούς μηχανισμούς άμυνας των ζώων.

Συστήματα χρηματοδότησης για **επιβράβευση παραγωγών** που μεταστρέφουν τις δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας σε εκτατική κτηνοτροφία.

Ταυτόχρονα, απαιτείται **περιορισμός της παραγωγής και υπερκατανάλωσης κρέατος και γαλακτοκομικών** με βάση υγιή και βιώσιμα επίπεδα κατανάλωσης και **προώθηση της μεσογειακής διαίτας** που βασίζεται σε όσπρια, φρούτα και λαχανικά, και είναι διεθνώς αναγνωρισμένη ως [η καλύτερη διαίτα για ανθρώπους και πλανήτη](#). Εάν θέλουμε να συγκρατηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη στον 1,5 βαθμό Κελσίου [πρέπει να μειώσουμε](#) κατά 70% το κρέας και τα γαλακτοκομικά μέχρι το 2030 και κατά 80% μέχρι το 2050.

8

Ενίσχυση μελισσοκομίας

Μέτρα ουσιαστικής στήριξης (πέρα από την επείγουσα καταβολή αποζημιώσεων) για την **αποκατάσταση των ζημιών** και την **επαναδημιουργία των μελισσιών** που χάθηκαν ώστε **να παραμείνουν ενεργοί στο επάγγελμα** οι μελισσοκόμοι της Θεσσαλίας και **να αυξηθεί το επικονιαστικό δυναμικό** της περιοχής που δέχτηκε τεράστιο πλήγμα εξαιτίας της απώλειας των μελισσών.

Καθώς έχει αφανιστεί μεγάλο ποσοστό και από τους υπόλοιπους επικονιαστές (μοναχικές μέλισσες, βομβίνοι κ.α.) που διαβιούσαν είτε στο έδαφος είτε σε κορμούς δέντρων, ο ρόλος της μέλισσας στην περιοχή γίνεται ακόμη σημαντικότερος για την παραγωγή τροφής και τη βιοποικιλότητα της Θεσσαλίας.

Ενδεικτικά: άμεση επιχορήγηση για την ανασύσταση των μελισσιών και του υλικού που χάθηκαν, την παροχή μελισσοτροφών με ειδική μέριμνα για τη βιολογική μελισσοκομία, ανασύσταση και ενίσχυση της τοπικής μελισσοκλωρίδας, τακτικές αναλύσεις που θα ελέγχουν την πιθανή ρύπανση και μόλυνση των εδαφών, των νερών και της μελισσοκομικής κλωρίδας, χαρτογράφηση της νέας μελισσοκομικής βλάστησης. Εκπόνηση μελετών για να δημιουργηθούν ζώνες μελισσοκομικής βλάστησης σε κατάλληλες περιοχές ώστε να υποστηριχτεί η γρήγορη ανάπτυξη και ο πολλαπλασιασμός των μελισσιών. Ουσιαστική στήριξη και ενίσχυση της νομαδικής μελισσοκομίας. Επιστημονική καθοδήγηση μελισσοκόμων για τη σωστή διαχείριση των μελισσιών με άμεση διασύνδεση με τα τοπικά πανεπιστημιακά ιδρύματα. Απαγόρευση χρήσης (ψεκασμοί) μελισσοτοξικών ουσιών στις καλλιέργειες και απαγόρευση οποιουδήποτε ψεκασμού στις καλλιέργειες τις ώρες που πετούν οι μέλισσες.

9

Συνεργασία, συμμετοχή και διαφάνεια

Η **τοπική κοινωνία** πρέπει να έχει κεντρικό ρόλο στην αναζήτηση και εφαρμογή των κατάλληλων λύσεων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της. Απαιτείται επίσης στενή συνεργασία με **παραγωγούς** και ομάδες που ήδη εφαρμόζουν αγροοικολογικές πρακτικές στα αγροκτήματά τους και έχουν εμπειρία από τα οφέλη και πλεονεκτήματα, με **περιβαλλοντικές οργανώσεις** που έχουν στο επίκεντρο της δράσης τους το κλίμα και τη γεωργία, και **αγρο-επιστήμονες** που έχουν γνώση και εμπειρία σε αγροοικολογικές, μεθόδους ανθεκτικότητας και προστασίας κλίματος και βιοποικιλότητας, και μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου παραγωγικού μοντέλου στη Θεσσαλία.

Η ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης και της ενεργοποίησης των τοπικών κοινοτήτων, ο σεβασμός στην ανεξαρτησία και το κύρος των επιστημονικών φορέων, η διαρκής και αποτελεσματική παρακολούθηση των ολοένα και ταχύτερα μεταβαλλόμενων κλιματικών δεδομένων και των κρίσιμων οικολογικών παραμέτρων, και ο σωστός και συμπεριληπτικός σχεδιασμός με βάση τα βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα είναι [θεμέλια αποτελεσματικής αντιμετώπισης της νέας κλιματικής πραγματικότητας.](#)

Στα πλαίσια της **ενημέρωσης των πολιτών** και της **διαφάνειας** των διαδικασιών αποκατάστασης και ανασυγκρότησης, απαιτείται **τακτική δημοσιοποίηση των αποφάσεων, των μέτρων, των ενεργειών και των κριτηρίων** με τα οποία παρέχεται στήριξη στην πληγείσα Θεσσαλία και οργανώνεται ο σχεδιασμός της επόμενης μέρας.

10

Διατροφική κυριαρχία

Η αναγέννηση του θεσσαλικού κάμπου μέσα από ένα νέο, δίκαιο και βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο δεν μπορεί να συνεχίσει να γίνεται με γνώμα την αύξηση του κέρδους εταιρειών και φορέων της αγοράς, παραμερίζοντας τις ανάγκες των ανθρώπων και του πλανήτη. Ένα από τα κομβικά στοιχεία του νέου παραγωγικού μοντέλου για τη Θεσσαλία πρέπει να είναι η διατροφική κυριαρχία, που ουσιαστικά υποστηρίζει το **ανθρώπινο δικαίωμα στην τροφή**.

Η διατροφική κυριαρχία **βάζει στο επίκεντρο** των διατροφικών συστημάτων και των σχετικών πολιτικών τους ανθρώπους που παράγουν, διανέμουν και καταναλώνουν την τροφή. **Αφορά το δικαίωμα** των ανθρώπων να ορίζουν τα δικά τους διατροφικά συστήματα και να έχουν πρόσβαση σε υγιεινή τροφή που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιλογές τους.

Η διατροφική κυριαρχία **έχει στον πυρήνα της την** αγροοικολογία, δηλαδή την παραγωγή τροφής με βιώσιμες μεθόδους, μαζί με την πρόσβαση σε αρόσιμη γη, σπόρους και νερό. Δίνει **προτεραιότητα** στη δημιουργία μιας δυναμικής τοπικής οικονομίας, με ενδυνάμωση των αγροτών και των οικογενειών τους και με ποικιλία θέσεων εργασίας, και έχει γνώμονα την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα και δικαιοσύνη.

Γ. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗ ΧΩΡΑ, ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο κρίσιμος αγροδιατροφικός τομέας τα τελευταία χρόνια απουσιάζει εκκωφαντικά από τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς. Η απουσία αυτή γίνεται εντονότερη και ακόμη πιο επικίνδυνη όταν η χώρα υφίσταται συστηματικά μεγάλες καταστροφές (όπως στον Έβρο, τη Ρόδο, την Εύβοια) με σοβαρές συνέπειες στη ζωή των ανθρώπων, στο περιβάλλον και στον αγροδιατροφικό τομέα.

Δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για περαιτέρω καθυστέρηση στη χάραξη ολοκληρωμένης εθνικής αγροδιατροφικής πολιτικής.

Η αναγέννηση του θεσσαλικού κάμπου μπορεί και πρέπει να αποτελέσει ένα **από παράδειγμα στροφής σε ένα βιώσιμο μοντέλο που θα επεκταθεί στο σύνολο της χώρας**. Ένα τέτοιο μοντέλο επαναφέρει τη γεωργία και τη διατροφή μας στη θέση που τους αναλογεί, τόσο ως προς τη σημασία τους για την οικονομική δραστηριότητα της χώρας, όσο και για τη ζωή μας και την ευημερία μας εν μέσω της κλιματικής κρίσης.

Είναι επείγουσα η ανάγκη χάραξης εθνικής αγροτικής και διατροφικής πολιτικής που εστιάζει στον σχεδιασμό και την προώθηση πραγματικών λύσεων που αντιμετωπίζουν τις βαθύτερες αιτίες των κρίσεων.

Οι **λύσεις** αυτές αναχαιτίζουν τις κρίσεις αντί να τις επιδεινώνουν και ενισχύουν την ανθεκτικότητα της γεωργίας απέναντι στις επιπτώσεις όχι μόνο της κλιματικής αλλά και όλων των αλληλοεξαρτώμενων κρίσεων (οικονομική, υγείας, κλιματική κρίση και κατάρρευση βιοποικιλότητας).

GREENPEACE

Greenpeace Ελλάς, Νοέμβριος 2023, Κολωνού 78 10437, 2103840774&5, www.greenpeace.gr